

Kerkuilonderzoek aan de Heulenslag 75B te Bleskensgraaf

Aanvullend onderzoek in het kader van de Wet natuurbescherming

Colofon

Status: Definitief

Project: BE/2020/084

Datum: 23 september 2020

Samensteller(s): ing. G. Fairhurst

Collegiale toets: ir. ing. K.J. Rebergen

Opdrachtgever:

VAN DEN HEUVEL B.V.
Lekdijk 44
2967 GB Langerak

Contactpersonen: Dhr. T. Versluis (Van den Heuvel Ontwikkeling & Beheer B.V.)

Disclaimer

Blom Ecologie B.V. is niet aansprakelijk voor schade die voortkomt uit toepassing van de resultaten van werkzaamheden en/of gegevens verkregen van Blom Ecologie B.V.

© Blom Ecologie B.V. / Van den Heuvel Ontwikkeling & Beheer B.V.

Niets uit deze rapportage mag zonder schriftelijke toestemming van de opdrachtgever en Blom Ecologie B.V. worden gebruikt door derden. Onder gebruik worden alle vormen van kopie, openbaarmaking en elke andere toepassing begrepen. Deze rapportage mag alleen gebruikt worden voor het doel waarvoor het is samengesteld.

Inhoud

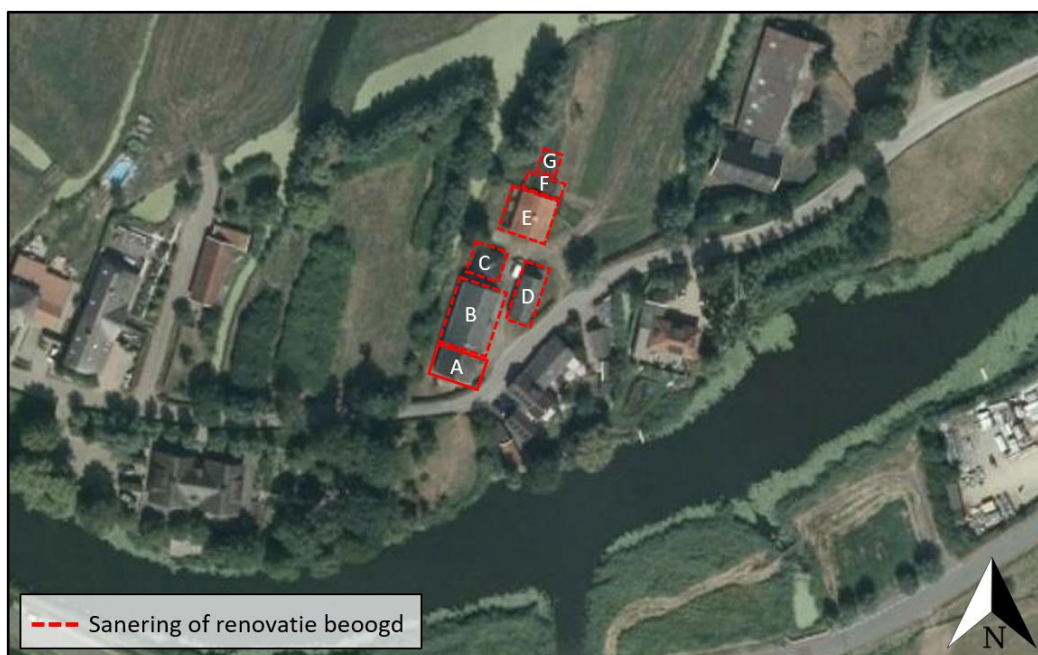
1 Inleiding	5
1.1 Aanleiding en doel	5
1.2 Planlocatie	6
1.3 Werkzaamheden	7
1.4 Te verwachten soorten en functies	7
1.5 Kader Wet natuurbescherming	8
2 Methode	9
2.1 Theoretisch kader	9
2.2 Praktische uitvoering	9
2.3 Inventarisaties	10
3 Resultaten	12
3.1 Kerkuil	12
3.2 Overige soorten	12
4 Conclusie	14
4.1 Kerkuil	14
4.2 Overige soorten	14
4.3 Vervolgstap(pen)	14
4.4. Te treffen maatregelen	15
5 Bronnen	16

1 Inleiding

1.1 Aanleiding en doel

Aan de Heulenslag 75B te Bleskensgraaf is een perceel met een woning met aanbouw, stal, hooischuur, opslagschuur en een voormalige veestal met twee houten aanbouwen gesitueerd. De initiatiefnemer is voornemens de bebouwing, behoudens gebouw A en B, op de planlocatie te saneren, de woning met aanbouw te renoveren (gebouw B) en een nieuwe schuurwoning te realiseren.

Gezien de beoogde ontwikkeling mogelijk leidt tot de aantasting van beschermde nestplaatsen van vogels en vaste rust- en verblijfplaatsen van vleermuizen is een oriënterend onderzoek uitgevoerd naar de potentie van de planlocatie voor deze soorten (Poelman, 2020).

Figuur 1.1 Het plangebied is gelegen aan de Heulenslag 75B te Bleskensgraaf. Gebouw A zal behouden blijven (bron kaartmateriaal: arcgis.com).

Op basis van het oriënterende onderzoek kon de aanwezigheid van vaste rust- en nestplaatsen van de kerkuil niet worden uitgesloten, wegens de aanwezigheid van sporen als veren, braakballen en krijtsporen in één van de stallen (D). Om vast te stellen of de opstallen daadwerkelijk een functie hebben voor vorengenoemde kerkuil was aanvullend onderzoek noodzakelijk. Van den Heuvel Ontwikkeling & Beheer B.V. heeft Blom Ecologie B.V. verzocht naar de huismus, kerkuil en vleermuizen een aanvullend onderzoek uit te voeren. In voorliggende rapportage worden de bevindingen beschreven.

Onderzoeksdoel

In dit aanvullende onderzoek zijn de volgende onderzoeksvragen centraal gesteld:

- Is de kerkuil aanwezig op de planlocatie?
- Op welke wijze maakt de kerkuil gebruik van de planlocatie?
- Zijn op de planlocatie nesten en/of vaste rustplaatsen aanwezig?

- Hebben de voorgenomen activiteiten een negatief effect op de kerkuil en/of de functionaliteit van de nesten en/of rustplaatsen en leefomgeving de kerkuil?

1.2 Planlocatie

De planlocatie is gelegen aan de Heulenslag 75B te Bleskensgraaf (figuur 1). Het betreft een perceel met zeven gebouwen: een woning met aangebouwde voormalige veestal, een open hooischuur, een houten opslagschuur, en een voormalige veestal met aansluitend twee houten aanbouwen, waarvan één grotendeels is ingestort. Gebouw A blijft behouden, gebouw B wordt gerenoveerd en omgebouwd tot twee wooneenheden en gebouwen C t/m G worden gesaneerd. Verder is het perceel bedekt met gras en grind (naast de woning). Aan de voorzijde van de woning bevindt zich een tuin. Hieronder volgt een beschrijving van de bebouwing (Poelman, 2020).

- Gebouw A: Een woning opgetrokken uit gemetselde muren met een zadeldak met dakpannen, Een dakgoot en vogelschroot onder de dakpannen. Deze woning blijft behouden;
- Gebouw B: Een voormalige veestal met zolder die tegen de woning aan is gebouwd. Het gebouw is opgetrokken uit gemetselde muren zonder spouw en heeft een zadeldak met dakpannen zonder dakbeschot. Dit gebouw wordt omgebouwd tot twee wooneenheden;
- Gebouw C: Een open hooischuur met twee wanden van potdeksels en een vierkant puntdak met golfplaten. Dit gebouw wordt gesloopt;
- Gebouw D: Een houten schuur met zolder waarvan de muren aan de basis gemetseld zijn met daarboven op potdeksels. Het heeft een golfplaten zadeldak zonder dakbeschot en een aangrenzende lage overkapping met dakpannen en een houten wand. Dit gebouw wordt gesloopt;
- Gebouw E: Een voormalige veestal opgetrokken uit gemetselde muren zonder spouw en met een zadeldak met dakpannen en een dakgoot. Het dakbeschot is gemaakt van stro. Dit gebouw wordt gesloopt;
- Gebouw F: Een houten aanbouw aan de voormalige veestal opgetrokken uit houten wanden zonder spouw. Het heeft een zadeldak met golfplaten en dakleer. Dit gebouw wordt gesloopt;

Figuur 1.2 De bebouwing op de planlocatie betreffen een woning met aanbouw, stal, hooischuur, opslagschuur en een voormalige veestal met twee houten aanbouwen.

1.3 Werkzaamheden

De initiatiefnemer is voornemens verschillende opstallen op de planlocatie te saneren (open hooischuur, houten opslagschuur en voormalige veestal inclusief houten aanbouw), de aanbouw van de woning te renoveren naar twee woondelen en een nieuwe schuurwoning te realiseren. Onderstaand volgt een korte opsomming van de ingrepen en effecten:

- saneren van bebouwing: algemene sloopwerkzaamheden en afvoer sloopmateriaal;
- verwijderen terreininrichting: graafwerkzaamheden, transport (afvoer) van materiaal;
- terrein bouwrijp maken: aanbrengen puinbed, aanleg nutsvoorzieningen e.d.;
- egaliseren terrein: graafwerkzaamheden en grondtransport;
- realisatie nieuwbouw: algemene bouwwerkzaamheden;
- renovatie van bestaande bebouwing: algemene sloop- en bouwwerkzaamheden;
- revitalisatie terrein en aanleg verharding: allerhande (straat- en hoveniers)werkzaamheden;

1.4 Te verwachten soorten en functies

Uit het oriënterend onderzoek (Poelman, 2020) is gebleken dat schuur D op de planlocatie mogelijk geschikt is als nest- en rustplaats. Deze schuur is door een luik toegankelijk voor uilen, daarnaast zijn hier sporen als krijtsporen, braakballen en veren aangetroffen (figuur 1.3). Mogelijk maakt het omliggende terrein van de planlocatie tevens deel uit van het functioneel leefgebied van de soort. Daarnaast is de bebouwing mogelijk geschikt als nestlocatie van overige (algemene) vogelsoorten die in bebouwing nestelen.

Figuur 1.3 Middels een opening in de kopgevel van schuur kunnen (kerk)uilen toegang krijgen tot potentiële nest- en rustplaatsen op de planlocatie (Poelman, 2020).

1.5 Kader Wet natuurbescherming

De soortenbescherming van Wet natuurbescherming valt op grond van internationale verdragen en nationaal beschermde soorten, uiteen in drie verschillende beschermingsregimes. Deze beschermingsregimes betreffen de Vogelrichtlijn (art. 3.1), Habitatrichtlijn (art. 3.5) en de nationaal beschermde soorten (art. 3.10). De bescherming van de kerkuil valt onder de vogelrichtlijn. Binnen de Vogelrichtlijn wordt onderscheid gemaakt tussen soorten waarvan het leefgebied en de nestplaats jaarrond beschermd zijn en de overige broedvogels waarvan de nestplaats en het leefgebied enkel beschermd zijn tijdens de broedperiode. Naar aanleiding van de beoogde werkzaamheden (paragraaf 1.3) kan overtreding van de volgende verbodsbepalingen optreden:

Wnb, art 3.1 lid 2 en 4 (Vogelrichtlijnsoorten)

Lid 2: Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid (huismus en/of kerkuil) te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels (huismus en/of kerkuil) weg te nemen.

Lid 4: Het is verboden vogels als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te storen.

2 Methode

2.1 Theoretisch kader

Ten behoeve van ecologische onderzoek naar een aantal beschermde soorten in Nederland zijn door experts richtlijnen opgesteld. Deze richtlijnen zijn in zekere mate juridische kaders gaan vormen bij de toetsing van onderzoeken op juistheid en volledigheid. Voor de kerkuil zijn deze richtlijnen vastgelegd in de Kennisdocumenten (BIJ12, 2017). De richtlijnen worden met enige regelmaat door de opstellers geëvalueerd en indien noodzakelijk aangepast. De uitgangspunten zoals deze zijn geformuleerd in de richtlijnen vormen de basis voor het soortspecifieke onderzoek wat wordt uitgevoerd door Blom Ecologie B.V. In tabel 2.1 wordt voor de mogelijk aanwezige beschermde gebouwbewonende soorten beknopt weergegeven wat de onderzoeksperioden en methode zijn.

Tabel 2.1 *Samenvatting van de uitgangspunten ten behoeve van kerkuilonderzoek zoals deze zijn geformuleerd in het Kennisdocument Kerkuil (BIJ12, 2017).*

Kerkuil
<i>Nest:</i> -Er is een bezet nest -Er is minimaal één waarneming in de periode van 1 februari tot en met 31 augustus van: -een paar in broedbiotoop, of -territoriaal gedrag: een krijsende vogel. Dit kan het hele jaar zijn, maar vooral februari en maart, of -bedelende jongen: dit is doorgaans vanaf juni. De afwezigheid van broedende kerkuilen kan zijn aangetoond als tijdens drie gerichte veldbezoeken verspreid in de periode van begin februari tot en met half oktober geen aanwezigheid kan worden aangetoond. De inventarisatie moet bij voorkeur tijdens goede weersomstandigheden en in een geschikt biotoop plaatsvinden. De beste momenten om te inventariseren zijn 's avonds en 's nachts. De kerkuil reageert niet op het afspelen van de baltsroep op een geluidsrecorder. Daarnaast moet bij voorkeur ook overdag gezocht zijn naar sporen die de aanwezigheid van een nestplek aannemelijk maken, zoals braakballen of krijstreden. (Kennisdocument Kerkuil BIJ12)

2.2 Praktische uitvoering

De praktische uitvoering valt uiteen in standaardprocedure tijdens elk veldbezoek, de reactieve onderzoekswijze die gehanteerd wordt en, indien van toepassing, de aanvullende onderzoeksmethodes.

Procedure

Op basis van de te verwachten soorten en de relatieve potentie voor deze soorten binnen het plangebied wordt het aanvullende onderzoek ingericht. Voorafgaand aan de daadwerkelijke uitvoering wordt bekeken vanaf welke posities de planlocatie (gevels/daken/dakranden met potentie) het meest efficiënt (strategisch) kan worden onderzocht.

De procedure tijdens ieder veldbezoek is als volgt:

1. Bepalen strategische punten voorafgaand aan start onderzoek.
2. Controle bebouwing op aanwezigheid van uitwerpselen onder en/of tegen de gevels en in de schuren. Eventueel navraag bij bewoners op (recente) activiteit van uilen¹;
3. Start/uitvoering onderzoek/bezetting strategische punten en uitvoering conform reactieve onderzoekswijze;

¹Op basis van (verse)uitwerpselen kan vaak een goede eerste indruk worden verkregen naar de aan- of afwezigheid van uilen.

Reactieve onderzoekswijze

Binnen de kaders van de Kennisdocumenten is de onderzoekswijze vormvrij. Afhankelijk van omstandigheden zoals de relatieve potentie, ervaring, moment van onderzoek het aantal onderzoekers, en dergelijke, worden door de diverse onderzoeksbureaus op verschillende wijze onderzoek uitgevoerd. Aangezien de te onderzoeken soorten veelal voorkeur hebben voor bepaalde type verblijfsplaatsen en leefgebied wordt door Blom Ecologie B.V. reactief onderzoek uitgevoerd. Dit type onderzoek houdt vast aan strategische punten en looproutes waarbij het geobserveerde gedrag van de te onderzoeken soort en de lokale omstandigheden leidend zijn voor de keuze van de strategische punten of looproute en de verblijfsduur per punt. De strategische punten worden bepaald op locatie voorafgaand aan de start van een onderzoek door een visuele beoordeling op de actuele potentie voor de soort in kwestie. Deze punten kenmerken zich door goed overzicht binnen het plangebied en zicht op zoveel mogelijk potentiële in- of uitvliegopeningen. Voor de kerkuil geldt dat deze strategische punten locaties betreffen waar ook sporen als krijtsporen en braakballen zijn aangetroffen of waar een hoge potentie is voor uilen wegens de geschiktheid van de bebouwing.

Tijdens het aanvullend onderzoek kerkuil wordt met name gebruik gemaakt van strategische punten. Deze strategische punten worden gekozen op basis van overzicht van het plangebied, sporen van nesten en rustplaatsen en in latere rondes de gegevens van de eerdere bezoeken. De veldbezoeken worden 's-nachts en bij schemering uitgevoerd waarbij overdag (voor zonsondergang of na zonsopkomst) actief gezocht wordt naar verse sporen.

Voor het onderzoek geldt dat tijdens de rondes de keuze van strategische punten en/of looproutes beïnvloed worden door veranderende omstandigheden. Dit kan zijn een plotselinge verandering van windrichting, sterke toename of afname van windkracht, defecte straatverlichting en dergelijke. Het aantal factoren die bepalen waarom een onderzoeker juist de ene richting meer op kijkt dan de andere of er juist voor kiest af te wijken van een gebruikelijke route (door bijv. buurtbewoners die de onderzoeker aan de praat houden, bewoners die honden uitlaten of dergelijke) zijn niet of nauwelijks definieerbaar.

De wijze van onderzoek verschilt, met in achtname van de randvoorwaarden van het Kennisdocumenten, dus per datum, per loopronde en per moment. Er is derhalve geen sprake van vaste transecten maar veel eerder van diverse looproutes naar strategische punten waarbij de frequentie van stilstaan en beweging afhankelijk zijn van de omstandigheden op dat moment.

2.3 Inventarisaties

Veldbezoeken

De planlocatie is driemaal bezocht door medewerkers van Blom Ecologie B.V. (tabel 2.2). Tijdens deze bezoeken is de planlocatie en de directe omgeving onderzocht op de

aanwezigheid van de kerkuil. Tijdens het onderzoek is met name gelet op nestindicerend gedrag van kerkuil (+sporen). Hiervoor zijn de veldbezoeken begonnen voor zonsondergang om bij daglicht te zoeken naar aanwezige sporen.

Tabel 2.2 Veldbezoeken op de planlocatie, met per veldbezoek welke functies onderzocht zijn en het aantal waarnemers dat is ingezet. De weersomstandigheden voldeden aan de minimumcriteria zoals opgenomen in de Kennisdocumenten kerkuil (2017).

Veldbezoek	Functie	Aantal pers.	Datum	Zon ▼ ▲	Tijd	Weersomstandigheden
Kerkuil 1	Nest + omgeving	1	05-05-2020	21:11	20:30-23:00	7/8, droog, 2-3 Bft, 11°C
Kerkuil 2	Nest + omgeving	1	12-06-2020	22:00	21.35-23.45	8/8, droog, 2-3 Bft, 19°C
Kerkuil 3	Nest + omgeving	1	30-07-2020	21:30	21:00-23.30	1/8, droog, 0 Bft, 23°C

Gebruikte materialen

Het kerkuilonderzoek is uitgevoerd met behulp van een zaklamp en verrekijker.

3 Resultaten

3.1 Kerkuil

Waarnemingen en aantallen

Tijdens de onderzoek rondes is geen enkele keer de kerkuil waargenomen. Daarnaast zijn er geen verse braakballen of recentelijke krijtsporen van de kerkuil aangetroffen.

Nesten

Er is geen indicatief nestgedrag vastgesteld binnen en rondom de planlocatie.

3.2 Overige soorten

Naast de te onderzoeken soorten waarvoor het voorliggend onderzoek is uitgevoerd zijn tijdens de veldbezoeken overige soorten waargenomen. De volgende vogelsoorten zijn gedurende de veldbezoeken waargenomen: boerenwaluw, blauwe reiger, ekster, grote bonte specht, houtduif, kauw, kieviet, koolmees, knobbelzwaan, meerkoet, merel, ransuil, spreeuw, wilde eend, winterkoning, wulp en zwarte kraai. Deze waarnemingen bestaan met name uit overvliegende, rustende of foeragerende vogels. In enkele gevallen zijn nesten of verblijfplaatsen van deze soorten waargenomen. Zo is een nest van de winterkoning aangetroffen op een oud boerenwaluwnest in de schuur E.

De ransuil is een categorie 4 soort en is in totaal tweemaal aangetroffen tijdens de veldbezoeken. Bij het eerste veldbezoek betrof dit een volwassen exemplaar en tijdens het laatste veldbezoek twee juvenielen. Mogelijk maakt de directe omgeving van de planlocatie onderdeel uit van het territorium van de soort. Ten oosten van de planlocatie zijn verschillende waarnemingen bekend van de ransuil (NDFF, 2010-2020). Er zijn geen sporen of nestindicerend gedrag waargenomen op de planlocatie.

Gedurende het broedseizoen zijn de nesten en de functionele leefomgeving van voornoemde soorten beschermd. Het broedseizoen vangt aan onder bepaalde klimatologische omstandigheden en betreft indicatief de periode 15 maart t/m 15 juli. Ten aanzien van deze (algemene) broedvogels en categorie 4 (ransuil) soorten kunnen de werkzaamheden worden opgestart buiten het broedseizoen en/of na het ongeschikt maken van de planlocatie. Indien de beoogde werkzaamheden in het broedseizoen worden opgestart dient de locatie voorafgaand aan de werkzaamheden geïnspecteerd te worden door een ter zake deskundige.

Figuur 3.1 Ransuil aangetroffen in de boom aan de westzijde van de planlocatie.

4 Conclusie

4.1 Kerkuil

In de periode mei-juli 2020 is onderzoek uitgevoerd naar de aanwezigheid van nesten en vaste rust- en verblijfplaatsen van kerkuil binnen het plangebied. Het onderzoek is uitgevoerd conform de bepalingen in het Kennisdocument Kerkuil (BIJ12, 2017).

Tijdens het onderzoek zijn geen individuen van de kerkuil waargenomen. Daarnaast zijn er geen verse sporen als braakbalen en krijtsporen aangetroffen. Hieruit kan geconcludeerd worden dat de kerkuil geen gebruik maakt van de planlocatie als vaste nest- of rustplaats.

De beoogde ontwikkeling leidt niet tot overtreding van een verbodsbepaling van de Wet natuurbescherming art 3.1, lid 2 (wegnemen van nesten/vaste rust- en verblijfplaatsen). Voor de kerkuil is geen beschikking in het kader van de Wet natuurbescherming benodigd.

4.2 Overige soorten

Het onderzoek beperkte zich in beginsel tot het vaststellen van de aan- dan wel afwezigheid van de kerkuil. De omgeving van de planlocatie betreft aannemelijk een territoria van de ransuil (cat. 4.). Er zijn geen indicaties voor een actief nest aangetroffen. Doordat de werkzaamheden enkel de sanering en renovatie betreft, is er geen sprake van afname van functioneel leefgebied van de ransuil.

Tijdens het onderzoek is tevens gelet op nesten en/of verblijflocaaties van andere soorten op de planlocatie. Er in totaal 1 nest van de winterkoning aangetroffen binnen het plangebied.

Zoals beschreven staat in de Vogelrichtlijn zijn alle vogels in Nederland beschermd tijdens het broedseizoen (indicatief betreft dit de periode 15 maart t/m 15 juli). Om overtreding van de Wet natuurbescherming te voorkomen dienen werkzaamheden die mogelijk leiden tot verstoring of aantasting van nesten buiten het broedseizoen uitgevoerd te worden.

4.3 Vervolgstep(en)

Voor de uitvoering van de beoogde ontwikkelingen is ontheffing van de Wet natuurbescherming niet noodzakelijk t.a.v. de kerkuil. Ten aanzien van de Algemene zorgplicht dienen maatregelen getroffen te worden (paragraaf 4.4.).

4.4. Te treffen maatregelen

- Tijdens de werkzaamheden moet voorzichtig worden gehandeld met alle voorkomende flora en fauna (Algemene zorgplicht).
- Wanneer ondanks zorgvuldig handelen, onderzoek en advies schade lijkt te ontstaan voor beschermde flora en fauna, dient direct contact opgenomen te worden met een ter zake deskundige.
- De sanering en overige werkzaamheden dienen in één werkrichting uitgevoerd te worden.
- Er wordt gelegenheid gegeven aan dieren, die tijdens de werkzaamheden worden gevonden, te vluchten of zich te verplaatsen naar een schuilplaats buiten het bereik van de werkzaamheden.
- De planlocatie tijdens de werkzaamheden en in de nieuwe situatie bij voorkeur niet verlichten en in de periode april-oktober de werkzaamheden tussen zonsopgang en zonsondergang uitvoeren (buiten schemerperiodes). Mocht verlichting noodzakelijk zijn hierbij een vleermuisvriendelijke verlichtingswijze toepassen (amberkleurig licht, lichtbundel nederwaarts richten, toepassen geconvergeerde lichtbundel).
- De werkzaamheden opstarten/uitvoeren buiten het broedseizoen van vogels (maart t/m september). Als de werkzaamheden in het broedseizoen worden uitgevoerd dient voor de aanvang door een ter zake deskundig gecontroleerd te worden of er broedvogels aanwezig zijn. E.e.a. op aanwijzing van deskundige. Als dit niet mogelijk is, dienen de potentiële nestlocaties buiten het broedseizoen ongeschikt gemaakt te worden.

5 Bronnen

BIJ12, 2017. Kennisdocument Kerkuil, *Tyto alba*. BIJ12, Utrecht

Poelman, 2020. Oriënterend onderzoek naar beschermde flora en fauna aan de Heulenslag 75B te Bleskensgraaf. Blom Ecologie B.V., Waardenburg

Gebruikte websites

www.arcgis.nl

www.ndff.ecogrid.nl

www.ruimtelijkeplannen.nl

www.sovon.nl

